

Achterhoek Raad

Informatieve memo 'Stand van zaken Noordelijke aftakking Betuweroute'

Aan : Achterhoek Raad
Van : Achterhoek Board
Datum : 15 december 2025
Agendapunt : 2, bijlage 2.3

Introductie

In de Achterhoek Raad van 9 december 2024 hebben wij u - via een memo - op de hoogte gebracht van de stand van zaken rondom de Goederenrouting Noordooost Europa (GNOE). U bent toen geïnformeerd over het nog niet uitgevraagde onderzoek naar de nut- en noodzaak van de Goederenrouting Noordooost Europa. Dit in verbande met de ontstane vertraging vanwege uitval van de projectleider bij het ministerie I&W en de onderlinge verschillen van zienswijzen in hoe een dergelijk onderzoek vorm moest krijgen en met welke governance dit onderzoek zou worden uitgevoerd en uiteindelijk getoetst.

Achtergrondinformatie

Het doel van het onderzoek naar nut en noodzaak voor het Rijk is om objectieve en relevante beslisinformatie te verkrijgen over bestaande en toekomstige opgaven, knelpunten en de invloed daarvan op de doelen en ambities van de GNOE. Ofwel beslisinformatie die inzicht geeft in nut en noodzaak van een (andere) keuze voor een robuuste en toekomst-vaste goederenrouting naar Noordooost-Europa op lange termijn, en maatregelen voor het beperken van overlast op de korte termijn.

Het beoogde resultaat is om aan de hand van het onderzoek te constateren of er nut en noodzaak is voor een eventuele andere keuze voor de routing van het spoorgoederenvervoer, met draagvlak voor de onderzoeksresultaten. Met als beoogd besluit, indien nut en noodzaak worden aangetoond, een volgende stap te zetten met een vervolgonderzoek.

Als regio Achterhoek hebben we de afgelopen tijd erop ingezet dat er niet meer over specifieke tracés wordt gesproken voordat nut- en noodzaak voor een toekomstbestendige (her)routing is aangetoond. Hierbij geven we continu aan toekomstplannen goed met de Duitsers af te stemmen, het goederenvervoer door Nederland als een integraal systeem te beschouwen en zodoende niet enkel focus te hebben voor spoorgoederenvervoer maar ook alternatieve vormen van goederenvervoer, zoals: binnenvaart, buisleidingen, wegtransport en zeevervoer.

Om dit proces te bewaken sluiten we als regio ambtelijk en bestuurlijk bij alle overleggen inzake de GNOE aan. Ook vindt voorafgaand een Ambtelijk Overleg (AO), Directeuren Overleg (DO) of Bestuurlijk Overleg (BO) een voorbereidend overleg met de overige regio's uit Landsdeel Oost plaats, om elkaar op de hoogte te houden en indien nodig gezamenlijk op te trekken.

Terugblik

Tot mei dit jaar liep de aanbesteding om te komen tot een partij die het nut- en noodzaakonderzoek naar de GNOE moest gaan uitvoeren. In april heeft het ministerie van I&W een consortium van de volgende partijen gekozen: Goudappel, APPM, Rebel Group en Panteia. Zij voeren sinds mei het nut- en noodzaak onderzoek uit. Tot en met eind juni van dit jaar hebben we in gezamenlijkheid de kaders van het onderzoek besproken en nader afgestemd. Hier is een uitvoeringsplan uit voortgekomen, waar we ambtelijk en bestuurlijk input op hebben gegeven. Het grootste deel van onze input is hierin meegenomen.

Het nut- en noodzaakonderzoek GNOE bestaat uit verschillende parallelle werkstromen en kent verschillende fasen. Als onderdeel van de eerste fase van het onderzoek wordt een participatieve waarde-evaluatie (PWE) uitgevoerd. De inzichten uit de PWE dienen als input voor de onderbouwing van het ontwerp voor het afwegingskader dat in het Plan van Aanpak voor het onderzoek wordt genoemd. De twee andere werkstromen lopen het gehele onderzoek door. Dit zijn: de prognose en brede welvaart.

Gedurende de loop van het onderzoek vinden participatiemomenten plaats, wisselend van externe communicatie tot bredere stakeholderbijeenkomsten waarin bijvoorbeeld uitgangspunten en bevindingen uit het onderzoek worden voorgelegd en getoetst. De Stichting "Stop de Noordtak" neemt aan de bredere stakeholdersessies deel.

Heden

Vanaf 15 september tot begin oktober liep een landelijke Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) over Goederenroutering Noordoost-Europa (GNOE). Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de provincies Gelderland en Overijssel wilden daarmee de mening van inwoners ophalen om beter inzicht te krijgen in zorgen, kansen en ideeën m.b.t. goederenvervoer. Met andere woorden: als inwoners op de stoel van de bestuurder konden zitten, aan welke knoppen zouden deze inwoners dan draaien? Als regio Achterhoek hebben we de oproep van het Ministerie I&W om het PWE in te vullen actief gedeeld, omdat we ervan overtuigd zijn dat het voor ons zinvol is om een solide signaal vanuit onze regio m.b.t. goederenvervoer en de impact daarvan af te geven. De resultaten van het PWE moeten in het nog te plannen BO-GNOE in november of december bestuurlijk met ons als regio worden gedeeld. Een eventuele mondelinge terugkoppeling hiervan zou bij de Achterhoek Raad van 15 december kunnen worden gegeven.

Op dit moment wordt de Nota Ruimte door het Rijk opgesteld. De Nota Ruimte wordt de nieuwe nationale omgevingsvisie. Dit moet het kompas voor de inrichting van Nederland richting 2050 worden. Momenteel bevindt deze Nota Ruimte zich in de ontwerpfase en kunnen gemeenten en provincies een zienswijze indienen.

In de ontwerpnota Ruimte komt momenteel geen Noordelijke aftakking van de Betuweroute voor. Niet in de kaartbeelden en ook niet in de tekst. De focus in de nota ligt op het goed benutten, verbeteren en robuust maken van bestaande (inter)nationale routes.

Op de lange termijn kan de realisatie van nieuwe structuurversterkende infrastructuur wel weer aan de orde zijn. Het is dus een onderwerp waar we als regio alert op moeten blijven.

Vooruitblik

In november of december dit jaar vindt een nog in te plannen bestuurlijk overleg GNOE plaats, waar het PWE en de stand van zaken rondom de werkstromen: prognoses en brede welvaart, zullen worden besproken. Tot en met het einde van het onderzoek vinden in 2026 nog enkele AO's, DO's en BO's plaats om de vorderingen uit het onderzoek nader af te stemmen. Uitgaande van de huidige planning zal in mei/juni 2026 het eindconcept van het algehele nut- en noodzaakonderzoek ambtelijk en bestuurlijk moeten worden besproken. Vaststelling moet in de maand(en) daarna plaatsvinden. Een eventueel besluit over GNOE wordt door de minister of staatssecretaris genomen.

Vanuit de Achterhoek Board blijven wij de Achterhoek Raad niet meer regulier maar wel zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn, informeren.